II

(Незаконодателни актове)

РЕГЛАМЕНТИ

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2023/706 НА СЪВЕТА

от 30 март 2023 година

за изменение на Регламент (ЕС) 2022/1369 във връзка с продължаване на периода на намаляване на търсенето във връзка с мерките за намаляване на търсенето на газ, и за засилване на докладването и наблюдението на тяхното прилагане

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 122, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета ([1]) има за цел доброволно и, ако е необходимо, задължително да се намали търсенето на газ в Съюза, да се улесни запълването на съоръженията за съхранение на газ и да се осигури по-добра подготовка срещу всякакви по-нататъшни прекъсвания на доставките. Регламент (ЕС) 2022/1369 беше приет въз основа на член 122, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) с оглед на предстоящата криза с доставките на газ, причинена от непровокираното и неоправдано нахлуване на Русия в Украйна през февруари 2022 г., и необходимостта Съюзът да реагира с временни мерки в дух на солидарност между държавите членки.

(2) Съгласно Регламент (ЕС) 2022/1369 държавите членки трябваше да положат всички възможни усилия, за да намалят потреблението си на газ с 15 % в периода от 1 август 2022 г. до 31 март 2023 г. В случай че доброволните мерки за намаляване на търсенето се окажат недостатъчни за справяне с риска от сериозен недостиг на доставки, Съветът, действащ по предложение на Комисията, беше оправомощен да обяви състояние на тревога в Съюза, което би довело до налагане на задължително намаляване на търсенето. През последните месеци държавите членки работиха усърдно и приеха мерки за намаляване на своето търсене на газ с 15 % в дух на солидарност. Това вече доведе до реално намаляване на търсенето на газ в целия Съюз с повече от 15 % в периода от август 2022 г. до януари 2023 г.

(3) Въпреки това все още са налице сериозни трудности за сигурността на енергийните доставки. Положението на пазара на газ в световен мащаб не се е подобрило от февруари 2022 г. насам и Съюзът продължава да разчита на определени количества руски газ, за да задоволи общото си търсене на газ, въпреки намалението на търсенето, постигнато съгласно Регламент (ЕС) 2022/1369. Съкращаването на енергоснабдяването за гражданите на Съюза беше избегнато през последната година благодарение на ефективни мерки по отношение на запълването на съоръженията за съхранение и намаляването на търсенето. Въпреки това 11 държави членки все още са с обявено ниво на ранно предупреждение, а една държава членка — с ниво на тревога в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета ([2]). Поради това, тъй като цените на газа остават изключително високи и откакто ситуацията със световното предлагане не се е подобрила от август 2022 г. насам, когато беше приет Регламент (ЕС) 2022/1369, има спешна нужда от продължаване на мерките, които спомогнаха за овладяването на кризата, особено като се продължи намаляването на търсенето. Спирането на мерките за намаляване на търсенето би довело

([1]) Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 г. относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ (ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1).

([2]) Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010 (ОВ L 280, 28.10.2017 г., стр. 1).

до промени в постигнатата досега от Съюза стабилна, но крехка ситуация и би нарушило неговата издръжливост за справяне с вероятни бъдещи събития, като например пълното спиране на руския внос. Ето защо е изключително важно да продължи да се предотвратява излагането на Съюза на недостиг на газ и значителна нестабилност на цените.

(4) Поради значителното намаляване на вноса на руски газ по газопроводите през изминалата година капацитетът на Съюза за запълване на съоръженията за съхранение понастоящем е значително намален, включително в сравнение със ситуацията през лятото на 2022 г. Въпреки факта, че енергийната криза започна през 2022 година Съюзът успя да внесе приблизително 60 млрд. куб. метра газ от Русия, за да запълни съоръженията за съхранение през същата година, включително през газопровода „Северен поток 1“. През лятото на 2022 г. обаче Русия неколкократно прекъсва и в крайна сметка прекрати напълно доставките на газ чрез този газопровод, който през септември 2022 г. беше повреден от саботаж до такава степен, че понастоящем не може да транспортира газ и няма да може да го прави в обозримо бъдеще. Като се имат предвид настоящите равнища на внос на газ по газопроводи Съюзът ще получи най-много 20 млрд. куб. метра внос от руски тръбопроводи, ако този ненадежден внос не бъде изцяло нарушен. Следователно съществува сериозен риск от недостиг на газ в Съюза през зимата на 2023—2024 г.

(5) Тези сериозни трудности се изострят от редица допълнителни рискове и нови фактори, включително съживяване на търсенето на втечнен природен газ в Азия, което намалява наличния газ на световния газов пазар, метеорологични условия, които напоследък са се влошили допълнително, с което засягат съхранението на водноелектрическа енергия от помпено-акумулиращи съоръжения и производството на електроенергия от АЕЦ поради ниските равнища на водата, нови технически разработки, които увеличават нивото на несигурност по отношение на наличното производство на електроенергия от АЕЦ, и изискват по-често прибягване до производство на електроенергия от газ, и възможни нови прекъсвания на доставките на газ, включително пълно спиране на вноса на газ от Русия.

(6) Тези трайни и нови сериозни трудности засягат възможността за задоволяване на търсенето на газ в Съюза, по-специално навременното и ефективно запълване на подземни съоръжения за съхраниение за зимата на 2023—2024 г., както и адекватното съотношение между търсенето и предлагането през зимата на 2023—2024 г.

(7) В съответствие с Регламент (ЕС) 2022/1369 Комисията извърши преглед на посочения регламент и неговите резултати бяха обобщени в доклад, представен от Комисията на Съвета. В доклада се анализират различни сценарии със и без удължаване на усилията за намаляване на търсенето съгласно Регламент (ЕС) 2022/1369, включително седем-месечно удължаване от април до октомври 2023 г., осем-месечно удължаване от август 2023 г. до март 2024 г. и едногодишно удължаване от април 2023 г. до март 2024 г. В доклада се стига до заключението, че без непрекъснато намаляване на търсенето нивата на съхранение ще достигнат едва 69 млрд. куб. метра до края на октомври 2023 г., което е значително под целта от 90 % (89,4 млрд. куб. метра) за 1 ноември, посочена в Регламент (ЕС) 2017/1938, и че така съхранените наличности ще бъдат напълно изчерпани до февруари 2024 г.

(8) Що се отнася до различните сценарии, оценени в доклада, в случай на седем-месечно удължаване от април до октомври 2023 г. съоръженията за съхранение ще бъдат запълнени в достатъчна степен до края на лятото на 2023 г. (95 млрд. куб. метра до края на октомври 2023 г., с което се постига целта от 90 %). Въпреки това, тъй като търсенето на газ дори и при нормални зимни условия е два пъти по-голямо, отколкото през лятото, до края на зимата на 2023—2024 г. запасите в съоръженията за съхранение ще бъдат почти напълно изчерпани (остатък от 9 млрд. куб. метра до края на март 2024 г.). Това поражда изключително сериозни опасения за сигурността на доставките и много затруднява запълването на съоръженията за съхранение в достатъчна степен за следващата зима. В случай на осем-месечно удължаване от август 2023 г. до март 2024 г. съоръженията за съхранение ще бъдат запълнени твърде бавно, достигайки едва 80 млрд. куб. метра до края на октомври 2023 г., което е значително под целта и нивата на съхранение ще спаднат до под 30 % до края на зимата на 2023—2024 г. (под 28 млрд. куб. метра), което ще доведе до сериозни опасения за сигурността на доставките и ще затрудни запълването на съоръженията за съхранение в достатъчна степен за следващата зима. Само в случай на едногодишно удължаване с продължено намаляване на търсенето с 15 % от април 2023 г. до март 2024 г., нивата на съхранение биха могли да достигнат целта от 90 % до 1 ноември 2023 г. и обем от 89,4 млрд. куб. метра до 1 ноември 2023 г., като държавите членки постигнат целта за сигурни доставки на газ през зимата на 2023—2024 г. , като до края на март 2024 г. на равнището на Съюза се съхраняват 43 млрд. куб. метра.

(9) С оглед на посочените сценарии в доклада се стига до заключението, че е необходимо продължаващо намаляване на търсенето с 15 % в 12-месечен период до края на март 2024 г., за да се гарантира, че държавите членки могат да изпълнят целта за съхранение от 90 %, определена в Регламент (ЕС) 2017/1938, което е наложително за постигане на сигурността на доставките на газ и предотвратяване на всеки недостиг на доставки през зимата на 2023—2024 г.

(10) Въпреки че държавите членки са в състояние да решат кои мерки са по-подходящи за постигането на целите за съхранение, това не може да бъде гарантирано без мерки за намаляване на търсенето. В доклада се стига до заключението, че на пазара има недостатъчни количества газ, за да се изпълни задължението във всички държави членки. Това означава, че не всички държави членки са физически в състояние да запълнят съоръженията си за съхранение до подходящи нива, което води до сериозни затруднения за сигурността на доставките на газ в края на зимата на 2023—2024 г.

(11) В доклада също така се посочва, че за периода от 1 април 2023 г. до 31 март 2024 г. е необходимо намаляване на потреблението на газ, пропорционално на предвиденото в Регламент (ЕС) 2022/1369. Необходимото продължаване на намалението би съответствало на намаление от 15 % за периода от 1 април 2023 г. до 31 март 2024 г. в сравнение с референтния период от 1 април 2017 г. до 31 март 2022 г. Продължаването на мерките за намаляване на търсенето и удължаването на периода на намаление също така ще осигурят гъвкавост на пазара, за да се ограничи нестабилността на цените на газа и да се предотвратят резки ценови скокове като наблюдаваните през 2022 г.

(12) Като се има предвид настоящото крехко равновесие между търсенето и предлагането, дори умерените смущения при доставките на газ могат да окажат драматично въздействие върху пазара на газ и могат да доведат до сериозни и трайни вреди за икономиката и гражданите на Съюза. Задължението за запълване на съоръженията за съхранение на газ е в сила, освен ако не е обявена извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1938. Поради това едно внезапно прекъсване в размер на 10 % от вноса по газопроводи в Съюза или би наложило на държавите членки драстични изолирани мерки за изпълнение на задължението им за запълване на съоръженията за съхранение, или би довело до обявяване на извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, освен ако не продължи доброволното координирано намаляване на търсенето. Такова продължано координирано намаляване на търсенето от страна на всички държави членки в дух на солидарност е особено важно за ефективното запълване на капацитета за съхранение с минимални смущения на пазара, което остава наложително за сигурността на доставките на газ преди зимата на 2023—2024 г.

(13) Удължаването на Регламент (ЕС) 2022/1369 представлява спешна мярка в отговор на продължаващи и нови сериозни затруднения при енергийните доставки, които пораждат риск от непосредствена криза и изискват адаптиране на периода за намаляване на търсенето на газ, както с цел продължаване на доброволното намаляване на търсенето на газ, така и с цел да се осигури възможност за обявяване на тревога в Съюза и задействане на съответното задължително намаляване на търсенето на газ след март 2023 г.

(14) Настоящата криза излага целия Съюз на рискове от недостиг на енергия и високи цени на енергията. Тъй като Съюзът е единен пазар, недостигът на газ в една държава членка би имал тежки последици във всички останали държави членки чрез физически недостиг на доставки на газ, нестабилност на цените или прекъсване на промишлените вериги в резултат на евентуални ограничения на конкретни промишлени отрасли в дадена държава членка. Освен това, в дух на солидарност, всички държави членки могат да допринесат да продължи намаляването на рисковете от недостиг на енергия и могат да ограничат нестабилността на цените на газа чрез намаляване на търсенето си. Положителното въздействие на този дух на солидарност нарасна значително през последната година с развитието на нови междусистемни пропускателни способности на изток и с допълнителни пропускателни способности за внос на ВПГ, които свързват по-добре държавите членки със съоръжения за регазификация на ВПГ, физически, или виртуално. Поради това продължаваните координирани действия чрез мерки, предприети на равнището на Съюза за намаляване на търсенето, биха били от полза за всички държави членки, като намалят риска от по-съществено въздействие върху техните икономики.

(15) Необходимо е да се предприемат спешни действия, тъй като сезонът за запълване на съоръженията за съхранение на газ започва през април. Като се имат предвид описаните по-горе продължаващи и нови сериозни трудности, ако координираното намаляване на търсенето не бъде продължено навреме преди периода на запълване на съоръженията за съхранение, това би имало непосредствен ефект върху траекториите за запълване на съоръженията за съхранение, върху пазарните условия, които оказват въздействие върху сигурността на доставките, и върху нестабилността на цените.

(16) По силата на член 122, параграф 1 от ДФЕС Съветът, по предложение на Комисията и в дух на солидарност между държавите членки, може да вземе решение относно мерките, съобразени с икономическата ситуация, и по-конкретно ако възникнат сериозни затруднения при снабдяването с определени продукти, а именно в областта на енергетиката. Предвид горепосочените съображения, настоящата криза в доставките на газ, който е енергиен продукт, представлява именно такава ситуация. Поради това е необходимо временно удължаване на срока на действие на Регламент (ЕС) 2022/1369 и целенасочени изменения в посочения регламент, за да се отговори на текущата ситуация в дух на солидарност между държавите членки. Поради това е обосновано настоящият регламент да има за правно основание член 122, параграф 1 от ДФЕС.

(17) Разпоредбите на Регламент (ЕС) 2022/1369, които отчитат специфичните национални обстоятелства в случай на задължително намаляване на търсенето, наложено при състояние на тревога в Съюза, продължат да се прилагат. Държавите членки продължат да могат временно да ограничават задължителното намаляване на търсенето, когато дадена държава членка е изправена пред криза в електроснабдяването, както е посочено в Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета ([3]). Такъв сценарий може да включва ограничение, пропорционално на значително увеличение на използването на газ за производство на електроенергия, необходимо за значително по-голям износ на електроенергия към съседна държава членка поради изключителни обстоятелства, като например ниска разполагаемост на водноелектрическа енергия или ядрена енергия в съответната държава членка, или в съседната държава членка, към която се изнася значително повече електроенергия. Това ограничение не следва да надвишава обема на газ, съответстващ на гореспоменатия допълнителен износ. Държавите членки следва да вземат предвид посоченото ограничение, при докладването на разбивката на своето потребление на газ по сектори.

(18) Държавите членки, които въвеждат значителни мерки за декарбонизация чрез преминаване от въглища към газ за централно отопление, следва да могат да приспадат тези обеми газ от задължението си за намаляване на търсенето, при условие че тези обеми на газ се дължат пряко на преминаването от въглища към газ.

(19) Държавите членки следва да докладват на Комисията чрез Евростат за своето потребление на газ най-малко на всеки два месеца и не по-късно от 15-то число на следващия месец. За да се осигуряват актуални данни, държавите членки се насърчават да докладват своето потребление на газ, за да се оцени постигнатото намаление на търсенето всеки месец. Ако бъде обявена тревога в Съюза, информацията следва да се подава ежемесечно. С цел прецизиране на мерките за намаляване на търсенето и подобряване на наблюдението на потреблението на газ, държавите членки се насърчават да включват в своите доклади разбивка на потреблението на газ по сектори, включително вложен газ за производството на електрическа и топлинна енергия, потреблението на газ в промишлеността и потреблението на газ за домакинствата и услугите съгласно определенията и статистическите конвенции, установени в Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета ([4]) относно статистиката за енергийния сектор.

(20) В съответствие с Регламент (ЕС) 2022/1369 Комисията трябва да извърши преглед, а въз основа на констатациите от него тя има право да предложи продължаване на срока на прилагане на посочения регламент. За да се вземе предвид бъдещото продължаване на срока на прилагане на Регламент (ЕС) 2022/1369, следва да се определи нова дата за преразглеждане — 1 март 2024 г.

(21) Удължените и изменени мерки за намаляване на търсенето следва да бъдат временни и да останат в сила до края на зимата на 2023 – 2024 г. Въз основа на новия преглед, който трябва да се направи до 1 март 2024 г., Комисията следва да може да предложи продължаване на срока на тяхното прилагане, ако е целесъобразно.

(22) Настоящият регламент следва да влезе в сила на 1 април 2023 г., за да се гарантира продължаваното намаляване на търсенето с 15 % в 12-месечен период от 1 април 2023 г. до края на март 2024 г. и да се даде възможност на икономическите оператори, държавите членки и Комисията да предприемат необходимите мерки за постигането на тази цел.

([3]) Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. за готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор и за отмяна на Директива 2005/89/ЕО (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 1).

([4]) Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно статистиката за енергийния сектор (ОВ L 304, 14.11.2008 г., стр. 1).

(23) Доколкото целта на настоящия регламент не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, но може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.

(24) Поради това Регламент (ЕС) 2022/1369 следва да бъде съответно изменен,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Изменения на Регламент (ЕС) 2022/1369

Регламент (ЕС) 2022/1369 се изменя, както следва:

1) В член 2 точки 5 и 6 се заменят със следното:

„5) „референтно потребление на газ“ означава обемът на средното потребление на газ на дадена държава членка през референтния период; за държавите членки, които потреблението на газ се е увеличило най-малко с 8 % в периода от 1 април 2021 г. до 31 март 2022 г. в сравнение със средното потребление на газ по време на референтния период, „референтно потребление на газ“ означава единствено обемът на потребление на газ в периода от 1 април 2021 г. до 31 март 2022 г.;

6) „референтен период“ означава периодът от 1 април 2017 г. до 31 март 2022 г.“;

2) Член 3 се заменя със следното:

„*Член 3*

Доброволно намаляване на търсенето

Държавите членки полагат всички възможни усилия, за да намалят потреблението си на газ в периода от 1 април 2023 г. до 31 март 2024 г. най-малко с 15 % в сравнение със средното си потребление на газ в периода от 1 април 2017 г. до 31 март 2022 г. („доброволно намаляване на търсенето“). Членове 6, 7 и 8 се прилагат за тези мерки за доброволно намаляване на търсенето.“

3) В член 5 параграф 2 се заменя със следното:

„2. За целите на задължителното намаляване на търсенето, докато е обявена тревога в Съюза, потреблението на газ във всяка държава членка в периода от 1 април 2023 г. до 31 март 2024 г. („периода на намаляване“) трябва да е с 15 % по-ниско в сравнение с референтното ѝ потребление на газ. Всяко намаляване на търсенето, постигнато от държавите членки по време на периода преди обявяването на тревога в Съюза, се взема предвид за целите на задължителното намаляване на търсенето.“

4) В член 5 се добавя следният параграф:

„6а. Дадена държава членка може да коригира референтното потребление на газ, използвано за изчисляване на задължителната цел за намаляване на търсенето съгласно параграф 2, с обема на увеличеното потребление на газ в резултат на преминаването от въглища към газ, използван за централно отопление, ако това увеличение е най-малко 8 % в периода от 1 август 2023 г. до 31 март 2024 г. в сравнение със средното потребление на газ през референтния период и доколкото това увеличение се дължи пряко на преминаването.“

5) В член 8 параграф 1 се заменя със следното:

„1. Компетентният орган на всяка държава членка наблюдава прилагането на мерките за намаляване на търсенето на нейната територия. Държавите членки докладват на Комисията информация за своето потребление на газ (в тераджаули, TJ) най-малко на всеки два месеца и не по-късно от 15-то число на следващия месец. Ако е обявена тревога в Съюза, в съответствие с член 4, параграф 1, информацията се подава ежемесечно.

Държавите членки могат да включват в своите доклади разбивка за потреблението на газ по сектори, включително потреблението на газ за следните сектори:

а) вложен газ за производство на електрическа и топлинна енергия;

б) потребление на газ в промишлеността;

в) потребление на газ в домакинствата и в сектора на услугите.

За целите на настоящия параграф се прилагат определенията и статистическите конвенции, установени с Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета (*).

КГПГ подпомага Комисията при наблюдението на доброволното и задължителното намаляване на търсенето.“

(*) Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно статистиката за енергийния сектор (ОВ L 304, 14.11.2008 г., стр. 1).“

6) В член 9 датата „1 май 2023 г.“ се заменя с датата „1 март 2024 г.“;

7) В член 10 втора алинея се заменя със следното:

„Прилага се до 31 март 2024 г.“.

Член 2

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила на 1 април 2023 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 30 март 2023 година.

За Съвета
Председател
J. ROSWALL